

MOREEL BERAAD

in het college van B&W of Gedeputeerde Staten

Wie een gemeente of provincie bestuurt, ziet zich met de meest ingewikkelde kwesties geconfronteerd. Er dienen zich dan allerlei vragen aan. Wat betekent het, in dit specifieke geval, om het ‘algemeen belang’ te dienen? Welke krachten roeren zich in de samenleving, welke niet? Mag het coalitiebelang de doorslag geven, een partijbelang misschien? In hoeverre leggen ideologie en verkiezingsprogramma’s gewicht in de schaal? Welke van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur staan er op het spel? Op complexe besluitvorming moeten bestuurders goed zijn toegerust. Moreel beraad in het college kan daarbij van grote betekenis zijn: een serie morele onderzoeken, gezamenlijk uitgevoerd, van lastige politiek-bestuurlijke kwesties. ‘Moresprudentie’ over vraagstukken uit het recente verleden dan wel de actualiteit van de gemeente of provincie kan de basis vormen voor nieuwe inzichten over de beginselen en praktijk van democratische politiek.

OMSCHRIJVING

In een moreel beraad onderzoekt een college van Gedeputeerde Staten, een college van B&W of het dagelijks bestuur van een stadsdeel/deelgemeente een complexe casus uit de eigen politieke praktijk. Het kan gaan om een besluit uit het verleden of om een besluit dat nog genomen moet worden.

Bij de eerste bijeenkomst gaat een trainer/adviseur van G&I met het bestuur in gesprek over integriteit bij de overheid, de maat voor het moreel juiste en moreel onderzoek van politieke vraagstukken. Er wordt een procedure voor morele oordeelsvorming geïntroduceerd die bestaat uit zeven stappen. Daarmee oefent het bestuur aan de hand van een casus uit de eigen politieke praktijk.

Het verdient aanbeveling om het morele beraad vervolgens in een vaste frequentie (bijvoorbeeld één of twee keer per jaar) te organiseren. Elke bijeenkomst wordt begeleid door een trainer/adviseur van G&I. Uiteraard kan, wanneer daar behoefte aan bestaat, ook incidentele hulp worden ingeroepen, bijvoorbeeld als zich een bijzonder ingewikkelde casus aandient.

PROGRAMMA

Een moreel beraad beslaat (maximaal) één dagdeel en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Kennis opfrissen: wat is de maat voor het moreel juiste, wat zijn de zeven stappen in de procedure voor morele oordeelsvorming? Hoe speelt partijpolitiek een rol in de weging?
- Inventarisatie van belangrijke, lastige of twijfelachtige kwesties uit de eigen politieke praktijk;
- Moreel onderzoek van een van deze casussen aan de hand van de zeven stappen uit de procedure;

- Bij het wegen van argumenten kan speciale aandacht worden besteed aan de bekende ‘algemene beginselen van behoorlijk bestuur’ en aan (nog te identificeren) ‘algemene beginselen van behoorlijke vertegenwoordiging’.

HET VORMEN VAN EEN MOREEL OORDEEL

- 1 Voor welke keuze sta ik?
- Beschrijf de situatie; wat acht ik moreel juist?
- 2 Welke betrokkenen hebben een recht, belang of wens bij deze beslissing?
- 3 Wie neemt de beslissing?
- 4 Heb ik nadere informatie nodig om een verantwoorde beslissing te kunnen nemen?
- 5 Wat zijn de argumenten?
- 6 Tot welke conclusie kom ik?
- Tussenstap: kan ik de schade beperken?
- 7 Ik peil bij mijzelf wat ik voel over de genomen beslissing.

RESULTATEN

Op gezette tijden gezamenlijk reflecteren op complexe politiek-bestuurlijke kwesties kan de zorgvuldigheid van de dagelijkse besluitvorming in een gemeente- of provinciebestuur ten goede komen. Uit het onderzoek dat een bestuur verricht kan bovendien belangrijke morele kennis voortvloeien ten aanzien van de beginselen die het politieke werk zouden moeten sturen. Zo beschouwd draagt moreel beraad in gemeente- en provinciebesturen bij aan de kwaliteit en ontwikkeling van de Nederlandse democratie in de breedste zin.